

# AYN RANDIN PERINTÖ IHMISKUNNALLE SULAA

VESA KANNIAINEN

Yhdysvaltojen finanssikriisi vuosina 2008–09 ja siihen liittynyt investointipankki Lehman Brothersin konkurssi veivät maailmantalouden kuilun partaalle. Sitä oli vauhdittanut pankkien sääntelyä edustanut Glass–Steagall-lain purkaminen ja legendaarisen keskuspankkiirin Alan Greenspanin johdolla harjoitettu ylikeveä rahapolitiikka. Ohjauskorko oli pidetty vain niukalti nollan yläpuolella yli neljä vuotta. Seurauksena olivat hallitsematon luottoekspansio sekä asuntomarkkina- ja pörssikuplat. Greenspan on tunnetuimpia Ayn Randin vaikutuspiiriin kuuluneita ekonomisteja.

Tutustumisen Randiin avasi silmäni sen ymmärtämiseen, miksi Yhdysvallat ajautui finanssikriisiin, joka oli lopulta upottaa koko kapitalistisen talousjärjestelmän. Minulla oli mahdollisuus tutustua Randin monumentaaliseen kirjaan *Kun maailma järkkyy* (1957, suom. Jyrki Iivonen, Minerva 2017) vasta ikääntyneenä taloustieteilijänä. Se on kirjoittajansa perintö ihmiskunnalle ja kaunokirjallinen mestariteos. Tuleeko ihmisen toimia tavalla, jota hyödyttää koko yhteisöä eikä vain häntä itseään? Tämä on Randin kysymys. Sen yhteiskunnallinen vaikuttavuus on ollut niin merkittävä, että minun oli kysyttävä, onko Randin poliittinen ohjelma perusteltavissa taloustieteen näkökulmasta. Vastaaan, että ei ole. Kysyin myös, onko hänen aatehistoriallinen visionsa ja eettinen sanomansa perusteltavissa siltä pohjalta, miten psykologia, ihmistieteet ja yhteiskuntatieteet antavat oikeuden ajatella. Vastaaan, että ei ole.

Olen iloinen siitä, että tulin tutustuneeni Randiin vasta oman elämän- ja maailmankatsomukse- ni jo vakiinnuttua. Saatoin siksi sijoittaa hänen viestinsä sen ihmis- ja maailmankäsityksen kivijalalle, jota olin pitkään rakentanut oman tutkijanurani kautta. Heti perään luin Jussi Jalosen kirjan *Ayn Rand. Kapitalismin valtiatar* (Gaudeamus 2019). Jalonen on perusteellisella Randin esitte-

lyllään tehnyt suurenmoisen palveluksen. Samalla hän on läpivalaissut Randin venäläisen taustan sekä yhteydet yhteiskunnallisiin aatevirtauksiin ja myös amerikkalaiseen yhteiskuntaan.

## Romaanikirjailija, omatekoinen filosofi ja elokuvakäsikirjoittaja

Rand oli venäjänjuutalainen, joka jätti kotimaansa 1920-luvulla siirtyen Yhdysvaltoihin. Koulutukseltaan hän oli historioitsija, joka loi näyttävän uran kirjailijana ja yhteiskuntafilosofina. Jalosen luonnehdinnassa Rand oli ”romaanikirjailija”, ”omatekoinen filosofi” ja ”elokuvakäsikirjoittaja”. Randin maailmankäsitys painotti individualismia, oman edun tavoittelua ja itseriittoisuutta. Rand vastusti tiukasti sitä normatiivista ajatusta, että yksilön tulisi toimia yhteisön hyväksi. Altruismi ja kollektivismi olivat hänelle perisyntejä. Talouden osalta Randia voi luonnehtia markkinaliberalismin esitaistelijaksi, joka vastusti kaikenlaista julkisvallan taholta tulevaa sääntelyä. Randin vakaumuksen mukaan absoluuttisen vapaa ja säätelemätön kapitalismi oli parasta, mitä ihmiskunta tarvitsee.

Randille dollarin symboli oli kaiken hyvän symboli. Hänen tekstinsä olivat ylistyslaulua amerikkalaisuudelle sekä unelmille vauraudesta ja yrittämisen vapaudesta. Rand nimesi merkit-

tävimmäksi kysymykseksi kahden eri maailmankatsomuksen, individualismin ja kollektivismin, välisen kamppailun. Rajaton yksilönvapaus oli hänelle ihanne. Hänen hyve-etiikkansa edellytti täydellistä oman edun tavoittelua. Velvollisuus-etiikka oli hänelle vieras ajatus. Aatehistoriallisesti hän asemoi itsensä useimpien suurten ajattelijoiden kanssa ristiriitaan. Nietzschen yli-ihmisen ideassa hän kuitenkin löysi jotain peräti vetoavaa.

Kirjassaan *Kun maailma järkkyy* Rand tiivisti sanomansa romaanin päähenkilön John Galtin radiopuheeseen. Se edusti aatteellista ohjelmajulistusta, hänen tulkintaansa historiasta, filosofias- ta, ihmisyydestä ja valinnoista. Rand koki itsensä maailman pelastajaksi. Hän jumaloi terästehtail-joita ja rautatieyrittäjiä sekä heidän merkitystään taloudessa. Yhteiskunta jakautui lahjakkaisiin san- karyksilöihin ja kyvyttömiin loiseläjiin. Toivo oli sankarikapitalisteissa. Sijoitusmarkkinat eivät häntä kiinnostaneet. Yhteiskuntaa rasittavaa taak-kaa edustivat poliitikot ja virkakoneisto.

Randilaisessa elämänfilosofiassa jokainen on oman onnensa seppä, talous kukoistaa ja innovaatioita tapahtuu lahjakkaiden yksilöiden toimin. Rand oli suvaitsematon vapaustaistelija ja tinkimätön materialisti. Randin viesti kaikessa äärimmäisyydessä kuuluu: ”Vannon elämäni ja sitä kohtaan tuntemani rakkauden kautta, etten milloinkaan elä toisen ihmisen puolesta enkä pyydä toista ihmistä elämään minun puolestani”. ”Jokaisen täytyy vastata itsestään”, Rand julisti. ”Raha on yhteiskun- nan hyveiden mittari”; ”Reiluuden periaate on taloudessa väärä”.

Valtiovallan ainoa oikea tarkoitus Randilla oli ihmisten oikeuksien puolustaminen. John F. Kennedy viesti ”Älkää kysykö, mitä maanne voi tehdä teidän hyväksenne, kysykää, mitä te voitte tehdä maanne hyväksi” oli varmaan myrkyä Randille.

Demokratiaan sisältyi vaara ”enemmistön tyranniasta”. Yhteiskunnassa tulisi tähdätä valtio- vallan vallankäytön rajaamiseen mahdollisimman suppeaksi. Rand ei hyväksynyt kuluttajansuojaa eikä ympäristöliikettä. Hän oli libertalisti, kahlehtimatonta kapitalismia kannattava. Jyrkkine mie- lipiteineen Rand riitautui amerikkalaisen konser- vatismiin kanssa, kuten monen muunkin tahon kanssa. Rand oli huolissaan ”kollektivismiin kään- tyneen” Yhdysvaltain tulevaisuudesta.

## Randin puolustus

Taloutta koskevat Randin ajatukset ovat monelta osin puolustettavissa. Hänen kritiikkinsä regulaatiota kohtaan oli pilkallista ja purevaa. Regulaatiosta päättävät ”ystävät Washingtonissa”. Toki taloustieteen nobelisti George Stigler voisi väittää, että eivät yhtiöt sentään ole täysin avuttomia regulaation edessä. Samaa olisi sanonut yhtiöiden lobbausvoimasta kirjoittanut taloustieteilijä Mancur Olson, jolta ennenaikainen kuolema vei Nobel-palkinnon.

Valtio oli Randille saalistaja, joka vinouttaa taloudenpitäjien kannusteet. Rand on oikeassa siinä, että tulot ja hyvinvointi syntyvät työstä. Hän on oikeassa voittojen roolista kansantaloudessa. Hän näyttää oppineen Adam Smithiltä ajatukset kapitalismin paradoksista: teurastaja, oluenpanija ja laipuri eivät valmista lihaa, olutta ja leipää ostajia miellyttääkseen. He valmistavat niitä sen tähden, että voisivat saada voittoa. Talous toimii juuri siksi, että heillä on tämä motiivi. Sitä paitsi tuottajat toimivat tykkänään tietämättöminä siitä, kuinka paljon hyvää he toisille ihmisille saavat aikaan. Yksityiset paheet – voittomotiivi – kääntyvät Smithillä sosiaalisesti hyveeksi.

Rand on oikeassa siinä, että yrittäjyys on kansantaloudessa oleellisin eteenpäin vievä voima. Kaikki innovaatiot syntyvät ihmisten aivoissa, ja usein nämä aivot löytyvät yrityksistä, etenkin pienistä. Markkinatestin jälkeen niistä voi tulla suurempia. Ne tarjoavat valmiin pöydän sille suorittavalle työvoimalla, joka niissä työllistyy. ”Jokaiselle tarpeensa mukaan” oli sairias ajatus.

## Randin kritiikki 1: talous

Kapitalismia on perusteltua ajatella talousjärjestelmänä, jota luonnehtii kolme ominaisuutta: turvatut omistusoikeudet, vapaa oikeus solmia taloudellisia sopimuksia ja rajoitetun vastuun periaate rahoitussopimuksissa. Yhdessä nämä ominaisuudet luovat maksimaalisen kannusteen vaurastumiselle. Alkaen 1860-luvulta kapitalismi kymmenkertaisti länsimaiden kansojen materiaalsen elintason sadassa vuodessa.

Sääntelystä täysin vapaat markkinat toimivat Randin mukaan parhaiten. En usko, että kukaan modernin taloustieteellisen koulutuksen saanut voisi tätä allekirjoittaa. Markkinat eivät nykyta-

loustieteen mukaan suinkaan toimi useastakin eri syytä parhaalla mahdollisella tavalla. Kyse on etenkin informaatio-ongelmista. Ne olivat tiiviin tutkimuksen kohteena 1970-luvulla ja niiden tulokset palkittiin runsain määrin taloustieteen Nobel-palkinnoilla. Hallitsematon markkinatalous myös johdattaa ympäristötuhoihin, joita markkinamekanismi ei hinnoittele. Silti on tunnustettava, että julkisvallan harjoittaman säätelyn tehokas toteuttaminen on valitettavan haasteellista.

Kilpailu on toisaalta kehitystä eteenpäin vievä vahva mekanismi, joka tuottaa uusia innovaatioita ja sitä kautta tuottavuuden ja ansioiden lisäystä. Modernit toimialat ovat tänä päivänä kuitenkin monopolisoituneet ja digitaalisten tuotteiden markkinoita hallitsevat jätit. Ne ovat menestyksellisesti lobanneet poliittista järjestelmää saaden markkinoiden toimintaperiaatteet itselleen suotuisiksi. Vaikka modernit tuotteet ovat suunnattomasti hyödyttäneet ihmiskuntaa ja kuluttajia kautta maailman, yhtiöistä on tullut aitoja vallankäyttäjiä, joiden toimintaan on liittynyt myös epätoivottavia piirteitä. Keskustelut näiden jättiläisten vallankäytön rajoittamisesta ja hallitsemisesta eivät ole aiheettomia. Maailma ei yksinkertaisesti voi toimia randilaisen taloudellisesta sääntelystä vapaan *laissez-faire*-periaatteen pohjalta ja samalla palvella ihmistä. Klassinen liberalismi enempi kuin modernimpi libertalisismi eivät ole taloudessa tavoiteltavia rakenteita.

Rand ei selvästikään tuntenut käsitettä ”julkishyödykkeet”. Ne ovat hyödykkeet, joita markkinat eivät tuota (tai tuottavat epätydyttävästi). Ne on aiheellista tuottaa kollektiivisesti. Kansallinen turvallisuus, julkinen infrastruktuuri, sisäinen turvallisuus, kilpailupolitiikka, ilmastopolitiikka ja yhteismarkkinat ovat esimerkkejä hankkeista, jotka on syytä tuottaa yhdessä. Niitä tarvitaan ja maksajaa kohden lankeavat kustannukset ovat sitä pienemmät, mitä useampi osallistuu rahoittamiseen. Julkisvallan toimin on myös aiheellista tuottaa erinäisiä yksityishyödykkeitä, kuten yleinen terveydenhuolto ja lasten peruskoulutus. Markkinat niitä toki kykenevät tuottamaan, mutta lopputulos ei ole tyydyttävä.

On mahdollista ja perusteltuakin käydä väitelyä julkisen sektorin rajoista. Eri mittareilla mitattuna (kokonaismenoaste, kokonaisveroaste, jul-

kinen velkaantuminen, julkinen työvoimaosuus) julkiset sektorit etenkin Euroopassa ovat laajentuneet jo liikaakin. Silti julkisen sektorin taloustiede ei tue sitä käsitystä, että randilainen ”yövarrijatalous” voisi likimainkaan olla tavoittelemisen arvoinen kansantalouden arkkitehtuuri.

Edes Friedrich Hayek ei vastustanut julkisen vallan järjestämää terveydenhuoltoa ja sosiaalivaikutusta, eikä siis julkisvallan yhteiskuntapoliittisia tehtäviä. Myös Milton Friedman katsoi, että valtiovallalla on oma roolinsa kansantaloudessa.

## Randin kritiikki 2: maailmankäsitys

Niin paljon kuin Rand on vaikuttanut Yhdysvalloissa ja muillakin mantereilla ajattelijoihin, hänen ajattelunsa suurin puute on siinä, että sille ei saa tukea nykyajan tieteellisestä tutkimuksesta. Rand eli ja kirjoitti ennen kuin ihmistutkimus, evoluutiobiologia ja yhteiskuntatieteellinen tutkimus olivat varsinaisesti syntyneet. Niistä olemme tulleet tietoisiksi vasta aivan viimeisten vuosikymmenten aikana.

Oma elämänkäsitykseni on vahvasti evoluutiobiologinen. Meidät on ilmoitettu kilpailuun, elämän peliin, jossa kilpailevat geneettiset perimät ottavat mittaa toisistaan ja kelpoisimmat menestyvät. Myös aatteet kilpailevat sieluista. Randilaisuus joutuu siksi opetuslapsineen kamppailemaan nykyisen tiedeyhteisön tarjoamien tutkimustulosten ristitulesa.

Evoluutiobiologian mukaan kaiken elämän tarkoitus on selviytyä ja monistua. Ne elämänmuodot, jotka ovat edustaneet jotain muuta tarkoitusta, eivät ole enää keskuudessamme. Biologi Richard Dawkinsin metafora itsekkästä geenistä on opettanut minulle biologisen tulkinnan elämän tarkoituksesta. Ennen kuin lukija rientää julistamaan, että tähän on randilainen ajatus, tähän on lisättävä toinen. Itsekkästä tarkoituksesta johtuen elämän pelissä silti tyypillisesti kaikkein tehokkain strategia on yhteistyö. Jopa altruistinen strategia voi olla kannatettava idea. Tämän hätkähdyttävän ajatuksen osalta minun silmäni avasi aikanaan tiedetoimittaja Matt Ridley'n kirja *The Origins of Virtue* (1997, suom. *Jalouden alkuperä*). Kokeelliset tutkimukset niin sanottujen ultimatum- ja diktaattoripelien muodossa ovat vahvistaneet sen, että ihmisillä on taipumus toimia Randin

vihaaman altruismin hengessä. Ihmiset eivät ole randilaisia. Tälle on selitys. Vaikka altruismi, toiselle hyvän tekeminen, ei välttämättä tule välittömästi vastavuoroisesti palkituksi, se voi silti tulla palkituksi seuraavien sukupolvien elämän pelissä. Siinä on siksi vahva itsekkyyden perusvire, mutta se auttaa ymmärtämään ihmisten kyvyn hyvän-  
tekeväisyyteen toisiaan kohtaan. Altruismi ei silti välttämättä ole vakaa strategia, vaan altis oppor-  
tunismille. Toistuva vuorovaikutus kuitenkin tukee yhteistoiminnan edellytyksiä ja luottamuksen  
syntymistä. Myös eräillä eläimillä on havaittu altruistista käyttäytymistä.

Evoluutiobiologisen elämäntähtäyksen kiehtovuus ei ole taloustieteilijälle yllättävä, sillä taloustieteilijän ja biologien käsitykset elämän peruslainalaisuuksista ovat pitkälle yhteneväiset. Talouden ja biologian prosessit heijastavat periaatteessa samaa hyöty-kustannusperiaatetta. Taloudessa luova tuho edustaa uhkaa vallitseville toimijoille, jos se edustaa hyöty-kustannussuhteeltaan menestyksekkästä kilpailijaa. Evoluutiolla ei ole päämäärää, mutta se karsii tehokkaasti ne mutaatiot, joiden hyöty-kustannussuhde ei puolla niiden runsastumista.

### Normatiivisen julistuksen kritiikki

Rand käyttäytyi ja kirjoitti kuin messiaaninen julistaja. Hän oli 1900-luvun Jeesus, joka nousi yhteisöllistä ajattelua vastaan. Randin sanoma oli vahvasti normatiivinen. Tieteellisen tutkimuksen näkökulmasta tämä on herkkupaikka. Mitkään moraali-  
filosofiset normijärjestelmät eivät nimittäin voi olla tieteellisesti kestäviä. Niillä on voitettava este nimeltä Humen giljotiini. Filosofit David Humen ilmaisi ”there is no ought from is” tiivistää koko normatiivisen sanoman mahdottomuuden tieteellisesti kestäväksi paradigmat. Humen empirismin mukaan maailmaa on aihetta tarkastella sellaisena, kuin se meille näyttää. Normatiiviset julistukset ovat epätieteellisiä. Toki niitä saa esittää ja etenkin talouspolitiikassa niitä tarvitaan. On silti aihetta kertoa, minkälaiseen kriteeriin ne perustuvat. Taloustieteen normatiivisessa politiikkatutkimuksessa ei ole mahdollista sanoa, mitä pitäisi politiikassa tehdä. Sen sijaan on mahdollista sanoa, mitä tulisi tehdä, jos lähtökohtana olisi jokin julkilausuttu sosiaalinen kriteeri.

Ilman tieteellistä pohjaa randilainen näkemys kutistuu mielipiteeksi muiden joukossa. Argumentaatio on epätieteellistä nojatuolifilosofointia ilman yhteyksiä ympäröivään todellisuuteen ja siihen, miten nykytiede ihmistä ja maailmaa jäsentää.

### Randilainen meemi ei pärjännyt

Onko randilainen yksilönvapauden maksimointi oikea strategia eli maksimoiko se evolutiivisen menestyksen? Onko se evolutiivisesti vakaa strategia John Maynard Smithin hengessä? Vielä tärkeämpää: toimivatko ihmiset reaali-  
maailmassa randilaisen maksimin pohjalta?

Ihmisen varhaisyhteisöjen sisäinen lähisuhteissa tapahtunut sosiaalinen vaihdanta perustui vastavuoroisuuteen, lahjojen vaihtamiseen ja toisten auttamiseen. Peliteoreetikko Ken Binmore on kehittänyt selityksen moraalisten normien kehitykselle yhteisöjen sisäistä mekanismeista ja verkostoa vahvistavaksi liimaksi. Normit eivät ole yksikäsitteisiä. Silti ne ovat olemassa ja normiston säilyvyys on kiinni niiden tehokkuus- ja hyvinvointiominaisuuksista. Niistä rakentuu implisiittinen sosiaalinen sopimus, jota yhteisöissä noudatetaan. Randilainen käsitys yksilön maksimaalisesta vapaudesta ja yhteisön (valtio-  
vallan) päätösvalan minimoimisesta on ristiriidassa sen kanssa, mitä havainnot nyky-yhteiskuntien kehityksestä viestittävät. Randille ajatuskin sosiaalisesta sopimuksesta olisi vieras.

Rand loi oman meeminsä. Hän tiivistä ihanteensa meemiksi ihmisen maksimaalisesta vapaudesta. Meemeillä on taipumus runsastua ja levitä, kunnes sen korvaa toinen meemi. Randilainen meemi ei ole pärjännyt eloonjäämistäistelussa muita meemejä vastaan. Randilaista meemiä seuraava ei koskaan löydä totuutta ihmisestä, elämästä ja ihmisen maailmasta.

Voi olla, että Eurooppa on liian ”sosialistinen” selvittääkseen taloudellisessa kilpailussa Yhdysvaltain ja Kiinan kanssa. Voi olla, että Euroopan kohtalona on Japanin tie. Kadehdittava ei silti ole myöskään Yhdysvaltain poliittinen tasapaino Trumpin kauden päättyessä, jolloin suuri osa kansasta nousi Washingtonin eliittiä vastaan.

On toki selvää, että Kenneth Arrow’n mahdottomuusteoreema tukee ajatusta enemmistön tyranniasta ja sankariluokan alistussuhteesta

suhteessa itsekkääseen enemmistöön, joka kollektiivina voi saada yhteiskunnan polvilleen. Enemmistö ei silti Olsonin mukaan ole merkittävin valankäyttäjät länsimaissa. Hänen mukaansa väite enemmistön tyranniasta on virheellinen.

Tänä päivänä meidän ei enää tarvitse vedota mihinkään tiettyyn aatesuuntaan saadaksemme selville, mitä meidän olisi aihetta ajatella niistä toimista, jotka ihmiskunnalle olisivat parhaat. Voimme kysyä, mitä alan tutkimus asioista voi kertoa. Ihmiskunta on viime vuosikymmenten aikana siirtynyt vaiheeseen, jossa aatesuunnille ei ole tarvetta antaa sitä roolia, joka niillä joskus on voinut olla.

Kirjoittaja on kansantaloustieteen emeritusprofessori, sotatieteiden tohtori ja kauppatieteiden tohtori.

## TIETOKIRJA.FI-TAPAHTUMA

Tietokirjafestivaali TIETOKIRJA.FI pidetään 25.–26.8.2021. Teemana on tänä vuonna ”Poikkeus”. Vuoden 2021 TIETOKIRJA.FI-tapahtuma järjestetään Töölössä Tieteiden talon väistötiloissa vanhalla Kauppakorkeakoululla, Runeberginkatu 14–16, Helsinki. Tapahtuma striimataan, ja yleisöä voi tulla paikan päälle, jos koronarajoitukset sen sallivat.

TIETOKIRJA.FI-festivaalilla kuullaan paneelikeskusteluja ja haastatteluja mm. elämästä poikkeusvaltioissa, poikkeusajan vaikutuksesta työelämään ja talouteen, poikkeusyksilöistä elämäkertoissa sekä naisten roolista historiankirjoituksessa. Aiemmistä tapahtumista tutut ohjelmanumerot ”Elämäni tietokirjat” ja ”Miten minusta tuli tietokirjailija” saavat jatkoa. Lisäksi Tietokirjaraati arvioi ajankohtaisia tietokirjoja.

TIETOKIRJA.FI järjestetään joka toinen vuosi, tänä vuonna jo kahdeksatta kertaa. Kaksipäiväinen tietokirjafestivaali on yleisölle avoin ja maksuton. TIETOKIRJA.FI on osa vuoden 2021 tietokirjaviikkoa. TIETOKIRJA.FI-festivaalin ohjelma julkistetaan kesäkuussa.

## KOKO SUOMEN KATTAVA KASVILLISUUSINVENTOINTI

Luonnonvarakeskus (Luke) aloittaa koko Suomen kattavan metsä- ja suokasvillisuuden inventoinnin toukokuun aikana. Inventointi aloitetaan Etelä-Suomesta, ja vuosien 2021–22 aikana inventoidaan 25 vuotta sitten tutkitut koealat eri puolilta Suomea. Kasvillisuudessa 25 vuoden aikana tapahtuneet muutokset kertovat luonnon monimuotoisuuden tilasta sekä metsätalouden ja ilmastomuutoksen vaikutuksista.

Tutkimus on osa maa- ja metsätalousministeriön Hiilestä kiinni -ilmastotoimenpidekokonaisuutta. Tutkimusprofessori **Raisa Mäkipään** mukaan aluskasvillisuuden määrää koskevat tulokset tarkentavat myös maaperän hiilivaraston muutosten laskentaa kasvihuonekaasuinventaariossa.

Muutokset kasvillisuudessa kertovat myös siitä, miten koko metsäekosysteemi on muuttunut, sillä kasvillisuus vaikuttaa suoraan ja välillisesti moniin eläinlajeihin, maaperän lämpötilaan, kosteuteen ja ravinteiden kiertoon sekä marjasatoihin. Tutkittavilta koealoilta mitataan myös puusto ja arvioidaan puulajien latvuspeittävyyydet. Puuston mittaukset tehdään valtakunnan metsien inventoinnissa (VMI) käytetyillä menetelmillä. Lisäksi mitataan ja arvioidaan lukuisia kasvupaikkaa, metsikköä, puustoa ja metsänkäsittelyä koskevia muuttujia.

Hanke julkaisee kasvillisuusaineiston avoimena datana. Tämä mahdollistaa aineiston laajan hyödyntämisen tutkimuksessa sekä siihen perustuvien työkalujen ja palvelujen tuotannossa. Kasvillisuusinventointi on nimetty Operaatio Mustikaksi ja sitä voi seurata somessa #OperaatioMustikka.